

функціонування фразеологізмів у певному контексті дозволить виробити пропозиції щодо способів перекладу фразеологічних трансформацій. Отже, мета перекладу – справити на читача або слухача враження, аналогічне тому, яке справляє оригінал. Для успішного формування у здобувачів вищої освіти соціокультурної компетентності на заняттях з іноземної мови необхідно ефективно впроваджувати інноваційні форми і методи навчання, а основним дидактичним матеріалом для реалізації соціокультурної змістової лінії повинні бути тексти іншомовної преси та переклад фразеологічних трансформацій, які мають прагматичний вплив на читача.

Література:

1. Ковбасюк Л. А. Семантичний та функціональний аспекти одиниць вторинної номінації з компонентом «кольороназва» в сучасній німецькій мові : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Ковбасюк Лариса Анатоліївна. – К., 2004. – 215 с.
2. Пташник С. Б. Структурно-семантичні особливості фразеологічних модифікацій та їхні функції в німецькому газетному тексті : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Пташник Стефанія Богданівна. – Львів : Львівський національний університет ім. Івана Франка, 2003. – 256 с.
3. Хороз Н. С. Трансформації фразеологізмів у текстах сучасних хорватських газет : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.03 / Н. С. Хороз. – К., 2008. – 18 с.
4. Nord Ch. Das Verhältnis des Zieltextes zum Ausgangstext / Ch. Nord // Handbuch Translation. – Tübingen : Stauffenburg Verlag, 1998. – S. 141–144.
5. Nord Ch. Textlinguistik / Ch. Nord // Handbuch Translation. – Tübingen : Stauffenburg Verlag, 1998. – S. 59–61.

УДК 371.315:811.111

К.С. Матвєєва

ОСОБЛИВОСТІ ДІЛОВОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ОСНОВНОГО ЗАСОБУ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ PECULIARITIES OF BUSINESS ENGLISH AS A MAIN MEDIUM OF PROFESSIONAL COMMUNICATION OF ECONOMISTS

In the article the peculiarities of Business English as basic means of professional communication of economists are considered, namely peculiarities of vocabulary, grammar, syntax and discourse. The special features that characterize professional communication of specialists of economic field are distinguished. The aim and tasks of professional communication of specialists of economic field in English are set.

The basic types of communication of specialists of economic profile are: presentations, negotiations, business communication on the phone, writing reports, taking part in conferences, exhibitions, trainings and meetings, making presentations, informal intermingling with colleagues and clients, яснення of professional questions and processes, realization of acquainting excursions on an enterprise.

As a result of analysis and comparison of scientific research works professional activity of specialists of economic field was systematized in accordance with the types of

international communication, and also problems that can arise up in the process of foreign professional activity are pointed out.

Organization of effective communicative cooperation in business environment by means of choosing the optimal form of communication is the key to mutual understanding between colleagues, partners or customers and high effectiveness of international activities of specialists of economic field.

Keywords: *Business English, professional communication of economists, areas of professional communication, communicative activity of specialists of economic field in the foreign language.*

У статті розглянуто особливості ділової англійської мови як основного засобу професійного спілкування фахівців економічного профілю, а саме специфіку лексики, граматики, синтаксису та дискурсу. Виділено особливі ознаки, що характеризують професійне спілкування фахівців економічного профілю. Встановлено мету та завдання іншомовного професійного спілкування фахівців економічного профілю.

Ключові слова: *ділова англійська мова, професійне спілкування фахівців економічного профілю, сфери професійного спілкування, іншомовна комунікативна діяльність фахівців економічного профілю.*

В статье рассмотрены особенности делового английского языка как основного средства профессионального общения специалистов экономического профиля, а именно специфику лексики, грамматики, синтаксиса и дискурса. Выделены особые признаки, которые характеризуют профессиональное общение специалистов экономического профиля. Установлена цель и задание профессионального общения специалистов экономического профиля на иностранном языке.

Ключевые слова: *деловой английский язык, профессиональное общение специалистов экономического профиля, сферы профессионального общения, коммуникативная деятельность специалистов экономического профиля на иностранном языке.*

Завданням вищих навчальних закладів є підготовка висококваліфікованих, компетентних фахівців з економіки, які готові до здійснення міжнародної професійної діяльності засобами іноземної мови. Безперечно, без професійної підготовки, без вільного володіння англійською як офіційною мовою міжнародного економічного співробітництва, фахівець не зможе самореалізуватися у професії. Саме тому виникає потреба охарактеризувати англійську мову яка використовується в сфері економічної діяльності, а саме ділову англійську мову, яка якнайповніше відображає специфіку вживання англійської мови для економічної сфери, має досить складну структуру та в різних дослідженнях може трактуватися по-різному [7, с. 68-69].

Ділова англійська мова (Business English) – це варіант англійської мови, який має яскраво виражену соціальну функцію для роботи в бізнес сфері в межах заданих цілей. Вивчення БЕ має на меті оволодіння комплексом мовних знань, комунікативних умінь та навичок, професійного змісту, управлінських умінь і навичок, міжкультурної обізнаності [4, с. 17].

Питанням дослідження цього феномену займалися такі вчені як П. Мастер [8, с.32-33], який власне виділяє як самостійні ланки англійської мови для спеціальних цілей, що не входять до структури ділової англійської мови (далі ВЕ), академічну, іноземну мову для сфери туризму, готельного бізнесу і т. п. Іншої позиції дотримуються учені Т. Dudley-Evans, М. John, С. Johnson, які розглядають поняття ділова англійська мова як узагальнене визначення для вузькоспеціалізованої ділової англійської мови для економістів (Business English for Specific Purposes) та загальної ділової англійської мови (General Business English).

На відміну від інших спеціальних підмов, ВЕ має ряд істотних відмінностей, що знайшли відображення, в тому числі, й в структурі вмінь та навичок необхідних майбутнім фахівцям економічного профілю для ведення міжнародної професійної діяльності (далі МПД). До найважливіших можна віднести такі особливості:

1. Специфіка лексики ВЕ:

а) загальна лексика (general vocabulary) набуває вузького значення. (Наприклад, «offer» в англійському (GE) означає «provide», але у ВЕ має значення «quote», e.g. offer price = quote price);

б) активне використання простих слів, скорочень, аббревіатур з метою спрощення та прискорення комунікації. (Наприклад: *A/C = Account, B/L = Bill of Landing, FOB – free on board*);

в) інтенсивне використання сталих словосполучень та мовнневих формул. (Наприклад, фрази-кліше для контракту: *contract formula, hereafter, consignee* і т.п. Або мовленнєві кліше характерні для комунікативних функцій головуючого на нараді: *on the agenda, you'll see there are three items*) [5, с. 59-61].

г) формування нової лексики. З прискореним розвитком економіки та комунікативних технологій створюються нові лексичні одиниці, наприклад, «eigo», «e-business», «credit gap», «cash machine».

2. Синтаксичні особливості ВЕ:

а) у ВЕ широко використовуються складнопідрядні структури, особливо в контрактах і тендерних пропозиціях.

Наприклад, «*It is mutually agreed that the certificate of quality and quantity or weight issued by the manufacturer shall be part of the documents for payment under relevant L/C*».

«*...the certificate of quality and quantity or weight issued by the manufacturer shall be part of the documents for payment under relevant L/C*», – це головне речення, «*It is mutually agreed that*», – це складнопідрядне речення з формальним підметом «it» і використанням пасиву «*It is mutually agreed*», яке синонімічно з «*both parties agree*», але виражає вищу ступінь формальності [6, с. 71-72].

б) Використання активного \ пасивного стану дієслова.

У ВЕ часто використовуються пасивні конструкції-кліше, наприклад, «*it was suggested, it was requested*», але коли мова йде про відповідальність і обов'язки сторін, треба уважно ставитись до вживання пасивних конструкцій. Наприклад, «*The vendor shall deliver the goods to the vendee by June 15*», – чітка вказівка відповідальності. «*The goods should be delivered by June 15*» – відповідальність сторін не зазначено.

3) Особливості дискурсу ВЕ:

а) екстенсивне використання риторичних засобів. Оскільки ВЕ – це не літературний стиль, і питання, які обговорюються мають чіткий та конкретний характер, використання риторичних конструкцій і складних видо-часових форм дієслова обмежене. Стиль ВЕ – лаконічний та простий з використанням часів групи Simple як в активі, так і в пасиві.

б) лаконічний виклад змісту. Узагальнення та натяки провокують виникнення проблем у порозумінні між діловими партнерами, що може спричинити понесення фінансових збитків.

Так, наприклад, лист-підтвердження «*We wish to confirm our telex dispatched yesterday*» не є доречним, вірний варіант: «*We confirm our telex of July 2nd 2009*», оскільки другий зразок містить детальнішу інформацію [5, с. 108].

в) інтенсивне використання мовленнєвих формул ввічливості, що є однією з основних стилістичних характеристик ВЕ, особливо в діловому листуванні, яка демонструє бажання сторін налагодити продуктивні відносини з бізнес партнерами, а також є ефективним засобом створення ділового іміджу.

Ділова англійська мова виходить за рамки англійської мови для загальних цілей не лише за рахунок використання економічних термінів і професійної лексики, але і за рахунок застосування мовних засобів переважної більшості підмов спеціальностей. Це зумовлено розповсюдженням комерційних відносин на різні види людської діяльності: від виробництва до освіти та мистецтва. Як відмічають, О. Б. Тарнопольський і С. П. Кожушко, «в спільну ділову мову актуально або потенційно входять усі підмови спеціальностей, тобто вона покриває не лише мову для загальних цілей, але і залежні від неї підмови спеціальностей» [1, с. 29]. Отже, власне ділова англійська мова може розглядатися в двох основних значеннях: загальному та специфічному.

Серед особливих ознак, що характеризують мову за професійним спрямуванням та професійне спілкування виділяється:

– основна ситуація, що актуалізує використання іноземної мови, – спілкування в межах професійної сфери (наука, виробництво, медицина, дипломатія тощо). Професійна діяльність, спеціальні цілі комунікації спонукають фахівців вживати спеціалізовану мову;

– спілкування здійснюється за системою “людина – людина” (хоча не виключена також система “людина – машина – людина”). Йдеться про людину, яка професійно працює в певній галузі. Основною необхідною особливістю носія (споживача) цієї мови є професіоналізм, що потребує володіння понятійно-категоріальним апаратом певної сфери діяльності та системою термінів [2, с. 43].

У залежності від специфіки професійної діяльності визначається мовний та мовленнєвий матеріал необхідний фахівцю з економіки для міжнародної професійної діяльності, відповідність професійної підготовки державним стандартам ОКХ, ОПП підготовки спеціалістів економічної галузі.

Предметний зміст навчання англійської мови за професійним спрямуванням і формування відповідних мовленнєвих умінь та навичок студентів економічних спеціальностей зумовлюється потребами фахівців і рівнем їх бажаної іншомовної комунікативної підготовки [279, с. 145].

Одним із перших, хто займався питанням визначення взаємозв'язку професійної діяльності економістів і сфер професійної комунікації, був Т. Холден, який описав та систематизував десять основних видів комунікативної діяльності фахівців економічного профілю, вісім з яких – усні: презентації, переговори, ділова

комунікація по телефону, продаж товару по телефону, написання звітів, написання ділових листів, участь у нарадах, виставках, тренінгах і конференціях, неформальне спілкування з колегами та клієнтами, пояснення професійних питань і процесів, проведення ознайомчих екскурсій на підприємстві [3, с. 145].

У результаті аналізу та порівняння наукової літератури було систематизовано професійну діяльність фахівців економічного профілю відповідно до видів іншомовної мовленнєвої діяльності, а також визначено проблеми, які можуть виникати в процесі іншомовної професійної діяльності (див. таблицю 1).

Таблиця 1

Іншомовна професійна комунікативна діяльність майбутніх фахівців економічного профілю

Професійно-орієнтована комунікативна діяльність фахівців економічного профілю	Проблеми, які можуть виникнути під час іншомовної комунікації у професійному середовищі
1	2
Говоріння	
<ul style="list-style-type: none"> - спілкування з клієнтами; - участь у нарадах; - робота з інформаційними запитамі; - спілкування з колегами та керівництвом; - ділова комунікація по телефону; 	<ul style="list-style-type: none"> - недостатня впевненість у собі; - неспроможність підібрати правильний мовний та мовленнєвий інвентар; - неспроможність організувати ідеї у єдине ціле; - вимова;
Читання	
<ul style="list-style-type: none"> - читання ділових листів; - запитів та повідомлень; - банківських документів; - внутрішньої документації; - звітів різних типів; - робочих інструкцій; - статей з періодичних видань; - матеріалів підготовки до іспиту зі спеціальності 	<ul style="list-style-type: none"> - слабо розвинуті навички читання; - обмежений лексичний запас; - слабо розвинуті навички роботи зі словником;
Письмо	
<ul style="list-style-type: none"> - ведення ділової документації зазначеної в секції читання; - оформлення телефонних повідомлень, оголошень; - заповнення форм; 	<ul style="list-style-type: none"> - навички правильного вживання граматичних структур; - підбір правильних фраз та слів відповідно до контексту комунікації;
Аудіювання	
<ul style="list-style-type: none"> - розуміння партнерів спілкування; - інструкцій та вказівок в усній формі; - запитів; - лекцій, тренінгових програм; 	<ul style="list-style-type: none"> - погіршення розуміння, якщо співрозмовник говорить у швидкому темпі.

Метою та завданням іншомовного професійного спілкування фахівців економічного профілю є обґрунтування запропонованих варіантів розв'язання економічних проблем, шляхів урегулювання та подолання кризових ситуацій, розроблення стратегій розвитку підприємства тощо. Організація ефективної комунікативної взаємодії у виробничих умовах шляхом вибору оптимальної форми спілкування є запорукою взаємопорозуміння між колегами, партнерами чи замовниками та високої результативності міжнародної діяльності фахівців економічного профілю.

Англійська, як засіб ведення міжнародної діяльності економістів – це мова, яка має свої характерні особливості та використовується фахівцями для спілкування та вирішення завдань професійної діяльності.

Визначення основних завдань фахівців економічного профілю в контексті їх міжнародної діяльності необхідно для розробки методики їх підготовки до ведення МПД засобами іноземної мови.

Отже, визначення ключових професійних завдань фахівців економічного профілю, місця ділової англійської мови в міжнародній професійній діяльності є тими важливими складовими, які необхідно визначити для підготовки майбутніх фахівців економічного профілю до ведення МПД у вищих навчальних закладах.

Література:

1. Тарнопольский О.Б. Методика обучения английскому языку для делового общения / О. Б. Тарнопольский, С. П. Кожушко. — К. : Ленвит, 2004. — 192 с.
2. Юкало В. Структура спеціальної мови і професійного спілкування / В. Юкало // Дивослово. — К., 2005. — № 12. — С. 43—47.
3. Brammer M. Business and Industry: Specific Purposes of Language Training / M. Brammer, C. S. Sawyer-Laucanno // Simulation, Gaming and Language Learning / [ed. by D. Crookall, R. L. Oxford]. — NY : Newbury House, 1990. — P. 143—150.
4. Brieger N. The York Associates Teaching Business English Handbook / Nick Brieger. — England : York Associates Publications, 1997. — 237 p.
5. Jones L. International Business English: Communication Skills in English for Business Purposes : Teacher's Book / L. Jones, R. Alexander. — CUP, 1989. — 313 p.
6. Master P. Responses to English for specific purposes. — San Jose State University, 1998. — 142 p.
7. Widdowson H.G. Teaching Language as Communication. — Oxford: Oxford Univ. Press, 1978. — 168 p.